

DÖNTŐ CSAPÁS

Mindenki azért a jogért és megtiszteltetésért törte magát, hogy elől, az elsőkhöz közt lehessen, kik behatolnak Berlinbe.

A hadtest csapatai átlépték Nagy Berlin határvonalát...

Nehéz szavakkal kifejezni katonáink, tiszteseink és tisztjeink akkori lelkiállapotát. Az én emlékemben mind a négy esztendő a nehéz harcok emlékeként él. Vityebszk, ahol 1941 július 10-én harcoltam először, nehéz védőharcok, Szmolenszk, Vjazma, Gzsatzsk Mozsajszknál, a híres borodínói mező, Dorohovo, Tucsukovo, Zvenyigorod, a németek szétverése Moszkva alatt és végül a támadások útjai Szmolenszk, Idricza, Szabezs, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Pomeránián keresztül. Emlékeztettek a nyomasztó nélkülözések, nehézségek és áldozatok, miket a győzelem nevében hoztunk.

A győzelem előttünk volt. Az erkölcsi megelégedettség érzése új erőt adott, magasra gyújtotta a bajtársi együttérzés és a becsület dolgában a nemes vetélkedés lángját...

A város északi külvárosában, nehéz utcai harcokban, a hadtest sikeresen nyomult előre. Karov, Blankaerburg, Rosenthal és Tegel körzetei elestek. Jobbról a Szovjetunió hőse, Anaskin tábornok seregteste haladt előre Spandau felé. Balra, hátra lépcsőzetesen Kazankin tábornok seregteste vívott nehéz harcot.

Április 23-án, a nap vége felé Bukstinovics vezérőrnagy, a hadsereg törzsparancsnoka, hívott telefonhoz.

— „Jól verekszik, — mondotta — megparancsolom, hogy ma éjszaka csoportosítsa át a hadtestet és folytassa a támadást délnyugati irányban azzal a feladattal, hogy április 25-én reggel vegye birtokba Siemensstadt körzetét és érje el a Spree folyót. Világos minden? Szüksége van valamire?” — Rövid pillantás a már legapróbb részletéig ismert térképre és megláttam az előttünk álló támadás útvonalán a Berlin—Spandauer—Schiffahrt csatorna egyenes kék vonalát.

— „A feladat világos, hozzáfokok végrehajtásához, de kérem, hogy erősítsék meg átkelési eszközeimet, amik nélkül nehéz lenne a csatornán való átkelés” — feleltem.

— „Jól van. Küldök átkelési eszközöket, a részletfeladatokat írásban fogja megkapni, kívánok Önnek sikert!”

A rövid éjszaka folyamán végrehajtottuk az átcsoportosítást és reggeltől a harc új erővel tovább folyt. Tűzzel törtek utat, az utcákon, udvarokon, gyárterületeken nyomultak előre csapataink Rainickerdorf-Ost körzetében és április 24-én alkonyatkor elértük a Berlin—Spandauer—Schiffahrt csatornát. Aszafov ezredes egysége ért elsőnek a csatornához.

Az átkelő helyek mind felrobbantva, a csatorna szélessége mintegy 75 méter. A tulsó parton sűrű árokrendszer, melyben a németek védelemre rendezkedtek be. Időt nem vesztegetve, Csekulajev és Povjazin ezredesek csapatai a sötétség leple alatt, közvetlen irányzású ágyútűz, aknavető, harcokcsi és rohamlővegek támogatása mellett a helyszínen lévő átkelési eszközöket felhasználva és egyszerűen úszva, megkezdték az átkelést. Az utászok hozzákezdtek a pontonhíd veréséhez. Egész éjszaka folyt a harc. Április 25-én reggelre Aszafov ezredes egységének nagyrésze már a tulsó parton volt és a Plötzensee körzetében harcolt. A hídfőt biztosította és a hadtest folytatta a kapott feladat végrehajtását.

A nap vége felé Plötzensee körzetét teljesen megtisztítottuk a németektől. Jobbról Boldanov vezérezredes, a Szovjetunió hőse harcokcsi egységei érkeztek oda. A harci feszültség minden órával nőtt. Április 25-én a hadsereg törzsparancsnok újra telefonhoz hivatott.

— „A hadtest új feladatot kap. Keljen át a Verbindungs-csatornán és Dél-Délkelet irányban támadva, tisztítsa meg Moabit kerületet teljesen a németektől!”

Szükségessé vált a hadtest új átcsoportosítása. Április 26-án 14 órakor, tűzérési előkészítés után a csapatok megkezdtek az átkelést a Verbindungs-csatornán. Az első roham nem végződött sikerrel. A németek heves tüze mindenkit elsöpört, aki megkísérelte az átkelést.

Az átkelő egységeket tüzzel támogatva, visszavertük a németek ellentámadását és megkezdtük a második roham előkészítését. Az ellenség összes működő tüzfegyvélyeit ráirányított harckocsikkal, rohamlővegekkel és közvetlen irányzású megerősítő tüzérséggel felmorzsoltuk. 19 órakor Negod ezredes és Satyilov vezérőrnagy csapatai tüzérségi előkészítés mellett az összes légvérmekkel megkezdték másodszor a csatornán való átkelést. A már korábban átkelésre bevett egységek egyidejűleg rohamozták a szent Bojselstrasse és a Moabit-kerület Északnyugati részét. A németeket a csatornától visszavertük.

A sötétség beálltával az utászok hidat vertek. Átkelt a tüzérség a harckocsikkal. Most a harc Moabit belső kerületében, Berlin régi és igen sűrű lakott részén folyt. Itt a légibombázás következtében megszámlálhatatlanul sok rom volt. A harc nehéz viszonyok mellett folyt, olyan épületeket kellett megrohamozni, mint pl. a moabiti börtön.

A németek ellentámadását leküzdve április 28.-án a hadtest meglisztította az ellenségtől egész moabiti kerületet és elérte 500 m-re a Reichstag épületétől a Spree folyót.

Itt új parancsot kaptunk: „A hadtest keljen át a Spree folyón, foglalja el a Reichstag épületét, tüzze ki arra a Győzelem zászlaját, egyesüljön a délről támadó csapatokkal.”

Katona, tiszt, tiszt és tábornok számára bármilyen harcfelelet fontos és megtisztelő, de ez a feladat különleges volt. Ebben mindannyian a nehéz, vérontó háború végét láttuk.

Az a hír, hogy parancsot kaptunk a Reichstag megrohamozására és a Győzelem zászlajának kitűzésére, az összes csapatoknak és seregesteknek gyorsan tudomására jutott. Nem törődve a 12 napos szüntelen harccal, a csapatok előretörték. A kommunisták és komszomolok az első sorba álltak és készültek az utolsó, döntő harcra.

Legfőbb akadályunk a Spree folyó volt, magas, gránit partjaival.

Egyedüli átkelési lehetőség az eltörleszt, félig lerombolt Alt-Moabit híd volt.

A németek tüzet nyitottak a hídhöz vezető összes útra. A túlsó parton állt a belügyminisztérium épülete, melyet „Himmler házának” neveztek. Az egész vonalat válogatott SS csapatok szállták meg. Április 28.-án éjszaka ledobták ide ejtőernyőkön egy rosztovi tengerész zászlóaljot. Az általam kihallgatott foglyok azt vallották, hogy Hitler a császári kancelláriátusban személyesen megsemmisítette a Reichstag körletét védő csapatokat és parancsot adott, hogy az utolsó emberig védekezzenek.

Nehéz harc állt előttünk.

Április 28.-ról 29.-re virradó éjszaka Negod ezredes és Satyilov tábornok csapatai elkéseredett tüztámogatással megkezdték a hídon való átkelést. Egyidejűleg az utászok szétrombolták a barrikádokat, utat nyitva a tüzérség és harcokocsik számára. Az első csoportok benyomultak a szélső épületbe és ott a németeket közelharcban megsemmisítették. Az egységek átcsoportosítása és rendezése után megrohamozták „Himmler házat”. Április 29.-én egész nap folyt a harc ebben az épületben. Az ide befészkelődött SS-eket Zniczenko és Plehodanov ezredesek egységei semmisítették meg. Egyidejűleg a szomszédos házat is megtisztították a németektől.

A nap végén a rohamozók előtt emelkedett a Reichstag hatalmas, sűrű épülete. Az összes ablakok és kijáratok bealazva, mindenütt lőrések. Az egész épület körül és a mellette elterülő Tiergarten-parkban sűrű futóárkok, légvédelmi ágyúk közvetlen irányzásra beállítva.

A Reichstagig mindössze 200—300 méter volt a távolság, de ezek voltak aztán a méterek! Zárótüzhengereket, vízzel telt árkokat és bombatölcséreket kellett leküzdeni és elfoglalni a futóárkokat.

Április 30.-ra virradó éjszaka Negod ezredes és Satyikov tábornok egységei beirányozták a harckocsikat, az épületek felső emeleteire ágyúkat vontattak fel és az ablakokba géppuskákat állítottak be.

Csak egy út volt. „Himmler házának” ablakaiból leküzdeni a nyílt térséget, gyülekezni az árkokban és egy csapatra benyomulni a Reichstag-ba. Minden alosztálynak és csapatnak volt Vörös Zászlója. Minden seregestnek a Hadsereg Haditanácsának díszes zászlóját adták. Neuzstrojev, Davidov és Szamszonov századosok zászlóaljai elfoglalták a készlelti helyeket.

Április 30.-án 10 órakor megkezdődött a tüzérségi előkészítés. Orkányszerű pergőtűz volt. Lővedékek és aknák ezrei zúdultak a Reichstagra és a környező térre. A tűz fedezete mellett az egységek leküzdötték az árkokat és elfoglalták a rohamállást. 14 órakor, midőn a tűz elérte tetőfokát, a robbanások sűrű füstfelhőjében rohamozott a gyalogság.

Át a tulsó partra...

Az idegek a végsőkig feszültek „Rohamozni vagy nem, . . . mindent úgy csináltam-e, ahogy kell . . . nem lesznek-e vajjon az áldozatok hiábavalók, miket ebben az utolsó harcban hozunk? Ilyen gondolatokkal álltam a telefonkészülékénél, csengésre várva.

Hosszantartó várakozás után csengetés: — Szaszonov zászlóalja súlyos veszteségek árán betört a Reichstag épületébe. — Látom a bejárat felett kitűzött zászlót! A többi egységek az épületből és balról, a Spree folyó felől jövő erős tűz alatt voltak. „Teljesítem a feladatot!” — jelentette Negod ezredes. Telefonálok Satyilov tábornoknak: — „Jelentse, hogy áll a helyzet!”

— „Nyeusztrojev és Davidov behatolnak a Reichstagba, a többieket a Tiergarten-parkból jövő tüzzel elvágták és az épület előtt fekszenek. Nehéz harc folyik. Az épületbe hatolt zászlóaljjal nincs összeköttetés, — nyugtalankodom” — válaszolta Satyilov tábornok.

— „A zászló, hol a zászló, látja-e vagy sem?” — kérdeztem.

— „A zászló Zincsenko ezredében van, harcban”.

A harc állásáról jelentést teszek a hadseregpáncsnoknak. Kuznyecov vezérezredes a gyorsabb sikert sürgeti.

Megparancsolom: a tüzérség minden erejével semmisítse meg az ellenség oldalozó géppuskáit és lövegeit, helyezzenek merev zárótűzet az épület köré, tüzeljenek erősen az ablakokra és a felső emeletekre, ne engedjék meg az ellentámadást, ne habozzanak, segítsék és támogassák az egység be'ört harcosait.

Másodszor csenget Satyilov tábornok telefonja:

— „A zászló a Reichstagon! Belül folyik a harc. Megteszek minden intézkedést a kapott feladat teljesítésére”.

A harc fellángolt az épületben és körülötte. A roham hősei a pincékbe kergették a németeket.

A feszültség egész nap nem csökkent. Estére a Reichstag épületébe új csapatok érkeztek, elfoglalták a szomszédos német állásokat.

A Vörös Zászló lassan, emeletről emeletre, egyre feljebb emelkedett és a tűzvészek és naplemente bíborvörös hátterében ott lobogott a Reichstag kupoláján! . . . Két bátor katona tüzte ki. Egyik közülök az orosz Jegorov volt, a másik — a grúz Kantarija. A Reichstagot megerősítve visszavertük a németek ellentámadását, a hadtest csapatai a Tiergarten-parkon keresztül áttörtek Délre, hogy egyesüljenek Csujkov vezérezredes csapataival . . .

N. SATYILOV

törzsörmester

EGY HADITUDÓSÍTÓ NAPLÓJÁBÓL

Mindez május 1-én történt. Az ujság szerkesztője halott, helyettese súlyos sebe-sült, a tördelő és a betűszedő munkaképtelenné váltak. Az irodalmi munkatárs megbetegedett. Az ujságszerkesztés gondjai teljesen a szerkesztőség titkáranak, Mincsin főhadnagynak vállaira neheztedek. Engem vett igénybe abból a célból, hogy anyagot gyűjtsék azoktól a harcosoktól, akik ezekben az órákban a már elesett Reichstag környékén harcoltak.

Az utcákon harcokcsik, gépkocsi és szekéroszlopok vonultak és emberek meneteltek. Keresztülmenni nehéz volt. Az átjárókon torlódások. Minden és mindenki gyorsan előre, egyazon helyre, a város központjához tartott. Mellékutcába fordultam. A katonák meghajolva háztól házig szaladtak és a pincékbe csúsztak le. Fűtyültek a golyók, a lövedékek robbanásainak zaja megremegettette a levegőt. Egy feljáróhoz rohantam és a sarokba dobtam magam.

A feljáróban híradósokkal találkoztam:

— Hogy lehet átmenni? — kérdeztem tőlük.

— Ugy, mint eddig, — válaszolták. — Az összes utcákon végig lövöldöz az az ocsmány német hulló. Páncélököllel lő az/egy emberre. Hová tart?

— A Spreehez!

— Menjünk együtt.

Pincékbe lemászva, falpedéseken, kapualjakon keresztül, kerítéseket átugrálva szaladtunk előre. Atizadt rajtam az ing, lábaim és vállaim nyilaltak a fájdalomtól, amit az ütődések okoztak. Kiértünk az utcakereszteződésre. Nem értem rá körülnézni